

Nr 28.

Ankom till riksdagens kansli den 9 april 1943 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående åtgärder för stödjande av odlingen av vissa köksväxter.

(2:a avd.)

I en till riksdagen den 19 mars 1943 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 186, har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga åtgärder för främjande av odlingen av köksväxter i huvudsaklig överensstämmelse med vad i propositionen anförts.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas i det följande, hänvisa till propositionen.

Genom beslut av 1942 års riksdag (prop. nr 227; r. skr. nr 299) bemyndigades Kungl. Maj:t att vidtaga vissa åtgärder för främjande av odlingen av köksväxter. Enligt riksdagens beslut skulle odlarna kunna garanteras ett minimipris av 20 öre per kilogram för de kvantiteter vitkål och 15 öre per kilogram för de kvantiteter morötter, rödbetor och palsternackor, som före den 15 februari 1943 hembjödtes till inlösen senast den 15 mars 1943. Vidare medgavs, att garanti skulle få lämnas för inlösen av torkade köksväxter av fullgod beskaffenhet intill en kvantitet av 1,000 ton. Inlösningspriset skulle bestämmas på sådant sätt att dels odlarna erhöles skälig ersättning för sina produkter, dels tillverkningskostnaderna täcktes för de industri-företag, som verkställde torkningen, dels ock företagen erhöles skälig handelsvinst.

Med stöd av riksdagens beslut bemyndigade Kungl. Maj:t genom beslut den 17 juli 1942 statens livsmedelskommission att uppdraga åt svenska spannmålsaktiebolaget att under tiden 16 februari—15 mars 1943 inlösa till bolaget före den 1 februari 1943 hembjudna partier vitkål, morötter, rödbetor och palsternackor av 1942 års skörd och därvid betala för vitkål 20 öre per kilogram och för de övriga produkterna 15 öre per kilogram, allt för nettovikt exklusive emballage. Tillika bemyndigade Kungl. Maj:t livsmedelskommissionen dels att tillåta spannmålsaktiebolaget att medgiva befrielse från leverans av hembjudna partier av ifrågavarande produkter för det fall priserna i allmänna marknaden vid den tid, då leverans skulle

verkställas, överstege de fastställda garantipriserna, *dels ock* att meddela övriga erforderliga kvalitets- och leveransbestämmelser.

Kungl. Maj:t bemyndigade vidare den 30 oktober 1942 livsmedelskommissionen att uppdraga åt spannmålsbolaget att under maj månad 1943 inlösa till bolaget senast den 30 april 1943 hembjudna partier torkade köksväxter av 1942 års skörd om tillhopa högst 1,000 ton och därvid betala följande priser för kilogram, nämligen för vitkål 4 kronor, för morötter 2 kronor 50 öre, för palsternackor 2 kronor, för purjolök 5 kronor 25 öre, för spenat 6 kronor 90 öre, för persilja 5 kronor 50 öre, för grönkål 4 kronor och för selleri 4 kronor 25 öre, allt för nettovikt inklusive emballage och levererat fritt vid av bolaget anvisat magasin. Därjämte bemyndigades livsmedelskommissionen att meddela erforderliga kvalitets- och leveransbestämmelser.

Statens livsmedelskommission har i skrivelse som den 18 mars 1943 inkommit till jordbruksdepartementet hemställt, att kommissionen måtte bemyndigas uppdraga åt svenska spannmålsaktiebolaget att *dels* senast från och med den 15 mars 1944 inlösa sådana partier vitkål och morötter av 1943 års skörd, som hembjödtes bolaget före viss av kommissionen bestämd dag, till ett pris per kilogram av för vitkål 18 öre och för morötter 12 öre, exklusive emballage och fritt säljarens närmaste järnvägsstation eller därmed jämförbar utlastningsplats, *dels* under tiden före inlösningens påbörjande, i den mån så funnes påkallat för tillvaratagande av 1943 års skörd av vitkål och morötter, i allmänna marknaden till gällande dagspriser företaga inköp av nämnda produkter, *dels ock* under maj månad 1944 intill en myckenhet av 750 ton inlösa torkade köksväxter av fullgod beskaffenhet, som hembjödtes till bolaget senast den 30 april 1944.

I fråga om sättet för täckande av eventuella kostnader för här ifrågavarande ändamål har kommissionen uttalat, att kommissionen hade för avsikt att upptaga detta spörsmål till behandling i samband med avgivande av förslag till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område under budgetåret 1943/44.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Pehrsson-Bramstorp, har i ärendet anfört följande:

»De av statsmakterna förra året beslutade åtgärderna till stöd för odlingen av köksväxter torde i hög grad ha bidragit till att under 1942 en mera omfattande odling av dessa växter kommit till stånd. Härigenom har landet erhållit ett välbehövligt tillskott av vegetabiliska födoämnen, som i viss mån kunnat uppväga den bristande tillgången på animaliska livsmedelsprodukter. I nuvarande läge är det alltså av största betydelse för folkförsörjningen att produktionen av köksväxter upprätthålles. I likhet med livsmedelskommissionen anser jag därför, att åtgärder böra vidtagas för fortsatt stödjande av ifrågavarande odlingar. Åtgärderna torde i huvudsak böra bli av samma innebörd som de under löpande konsumtionsår vidtagna. Sålunda böra även för 1943 års skörd garantipriser fastställas. Såsom livsmedels-

kommissionen framhållit synas emellertid dessa garantipriser kunna något sänkas i förhållande till de nu gällande och dessutom bestämmas att omfatta endast vitkål och morötter. De av kommissionen föreslagna garantipriserna, 18 öre per kilogram för vitkål och 12 öre per kilogram för morötter, kan jag godtaga. De risker som staten ikläder sig för den nu förordade garantien har kommissionen ansett icke behöva överstiga 2,000,000 kronor.

Såsom livsmedelskommissionen påpekat har genomförandet av inlösningsförfarandet medfört vissa svårigheter. Särskilt synas bestämmelserna att inlösningsen skulle ske under en viss begränsad tidrymd ha vållat icke ringa olägenheter. Med hänsyn härtill bör den tidrymd, inom vilken inlösningsen skall ske, icke redan nu fastställas. Dock torde inlösningsen såvitt möjligt icke böra påbörjas senare än den 15 mars.

I syfte att även under nästa vinter säkerställa tillgången på hållbara och lätttransporterade grönsaker torde det vara önskvärt, att torkning av dylika jämväl av 1943 års skörd kommer till stånd. I likhet med vad som gällt under innevarande konsumtionsår synes en viss inlösen av torkade grönsaker även böra ske under nästa år. Inlösen torde böra avse endast sådana torkade grönsaker, för vilka industriföretagen icke kunna finna avsättning före utgången av april månad 1944 och synes kunna begränsas till en kvantitet av 750 ton. Såsom kommissionen föreslagit synes önskvärt, att garantipriserna redan nu fastställas. Härigenom underlättas planläggningen av torkningen. De av kommissionen föreslagna priserna per kilogram, nämligen 3 kronor 50 öre för vitkål, 2 kronor för morötter och palsternackor, 6 kronor för purjolök och spenat, 4 kronor 50 öre för selleri och grönkål samt 5 kronor för persilja, torde kunna godtagas. Priserna böra gälla med emballage och fritt anvisat magasin. Den risk, som staten högst skulle komma att ikläda sig för ifrågavarande garanti, har av livsmedelskommissionen uppskattats till 3,000,000 kronor. Beträffande täckandet av möjligen uppkommande förluster i anledning av förut förordade prisgarantier torde denna fråga icke nu böra upptagas till övervägande. Till detta spörsmål torde jag få återkomma i ett annat sammanhang.

Den nu föreslagna verksamheten bör även i fortsättningen handhas av svenska spannmålsaktiebolaget.»

Utskottet delar departementschefens uppfattning rörande angelägenheten av att i nuvarande försörjningsläge åtgärder vidtagas för upprätthållande av produktionen av köksväxter inom landet. Såsom i propositionen framhålles synes lämpligt, att åtgärderna i huvudsak få samma innebörd som de under löpande konsumtionsår vidtagna med viss begränsning i fråga om växtslagen. Mot de föreslagna garantipriserna synes intet vara att erinra. Utskottet kan jämväl giva sin anslutning åt den föreslagna inlösnings tiden. Förfarandet synes sålunda icke böra påbörjas senare än den 15 mars 1944.

I anslutning till vad som anförts av statens livsmedelskommission vill utskottet vidare tillstyrka, att riksdagen berättigar Kungl. Maj:t att, därest så befinnes lämpligt med hänsyn till rådande tillgång och gällande marknads-

Utskottet.

priser, bemyndiga livsmedelskommissionen att för tillvaratagande av 1943 års skörd av vitkål och morötter uppdraga åt svenska spannmålsaktiebolaget att under tiden före inlösningens påbörjande företaga inköp i allmänna marknaden till gällande dagspriser av nämnda produkter.

I fråga om vad som i propositionen anföres rörande inlösen av **torkade** grönsaker torde slutligen intet vara att erinra.

Under återopande av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen må bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga åtgärder för främjande av odlingen av köksväxter i **huvudsaklig** överensstämmelse med vad utskottet ovan anför.

Stockholm den 9 april 1943.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Närvarande: se utlåtande nr 27.